

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת השבוע מקץ תשפ"א

על משבר ופתרונו

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

הביטוי "שבר", מלווה אותנו ומופיע פעמים רבות, לאורך הפרשיות מקץ וויגש, וניתן לראות בו "מילה מנחה", כמו שלימדה אותנו מורת הדור לתנ"ך - מרת נחמה ליבוביץ זצ"ל. הסברנו בדברינו לפרשת מקץ תשע"ז כיצד צאצאי יוסף ויהודה, ניסו לאחות את השבר בין בניו של יעקב. נמשיך לנסות להעמיק בהבנת ה"שבר" ופתרונו.

מלמדנו הכתוב: "וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבָר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לֵמָּה תִּתְרָאוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׂמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שָׂבָר בְּמַצְרַיִם רְדוּ שָׂמָּה וְשָׁכְרוּ לָנוּ מִשָּׂם וְנִחֵיָהּ וְלֹא נָמוּת: וַיֵּרְדוּ אֲחֵי יוֹסֵף עִשְׂרֵה לְשָׂבָר בְּרַמְצַיִם" (בראשית מ"ב א - ג).

מפסוקים אלה ברור כי הביטוי "שבר", מופיע בכמה משמעויות. הראשונה מלשון "בר" כלומר תבואה והשנייה מלשון מסחר (כמו משביר). ברקע המאורעות נוכח המשבר החקלאי-כלכלי החזק, שהתבטא ברעב ברחבי המזרח התיכון כולל מצרים.

כך הסביר רבנו בחיי (שם) את הדברים: "שבר לשון מכירה, שנאמר: (דברים ב, ו) "אכל תשברו מאתם". וראוי להתבונן שלא הזכיר יעקב בלשונו לא אוכל ולא בר אלא "שבר": "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", "הנה שמעתי כי יש שבר במצרים", ומה שהוציא התבואה בלשון שבר, לפי שלשון שבר כולל התבואה והבר, וכולל ג"כ השוד והשבר, ולכך הוציא הענין כולו בלשון שבר".

עיון נוסף בפסוקים מעלה את השאלה: מדוע הכתוב פתח במילים "וַיֵּרָא יַעֲקֹב", כשברור כי הכוונה היא לשמיעה כמו שמפורש מיד "הִנֵּה שָׂמַעְתִּי"? רבי עובדיה מברטנורא (עמר נקא, שם) תירץ: "אלא הוא לשון סבר ותקוה". נסביר בהמשך את דבריו.

החזקוני (שם) ניסה לתרץ: "וירא יעקב כי יש שבר (=) שמע כי יש שבר במצרים ... דוגמא "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ"טו)". גם אחרי תירוצו קשה מדוע נקט הכתוב בלשון זו.

לכן נסביר, כי כאשר מדובר על ראייה רוחנית - חזון, נבואה, הקול והמראה משמשים יחד. עיון במדרש מגלה כי קושיה זו הביאה לאותה מסקנה, והמדרש משמש כמקור לפירושה. וז"ל: "ד"א "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", וכי במצרים היה יעקב שראה תבואה במצרים? שאמר הכתוב וירא יעקב כי יש שבר במצרים!! והלא אמר לבניו "וירא הנה שמעתי". אלא מיום שנגב יוסף נסתלקה רוח הקודש ממנו ורואה ואינו רואה ושומע ואינו שומע, ומפני מה לא נאמר יש אוכל במצרים שאמר הכתוב כי יש שבר במצרים, והלא כבר נאמר ותרעב כל ארץ מצרים ומה ת"ל "יש שבר" אלא אל תהי קורא "יש שבר" אלא "יש סבר" שראה באספקלריא שסברו במצרים ואיזה זה, זה יוסף" (בראשית רבה וילנא) פרשת מקץ פרשה צא סימן ו). (רש"י (שם) הביא מדרש זה בהסתייגות: "ומהו וירא, ראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר במצרים. ולא היתה נבואה ממש להודיעו בפירוש שזה יוסף").

המדרש הרחיב מאוד את היריעה ודרש על דרך "אל תקרי שבר, אלא סבר" (על ידי החלפת השין הימנית בשין שמאלית, ואז שֶׁבֶר הוא מלשון הסבר, הבנה (בארמית) פירוש תקווה ותיקון): "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", (זהו שנאמר) "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו" (תהלים קמ"ו ה), ... (זהו שנאמר) "הן יִהְיוּ עַל אֵשׁ וְלֹא יִבְרָחַם קִסְרָה עַל אֵשׁ וְלֹא יִפְתָּח" (איוב י"ב יד), ... אלו עשרת השבטים שהיו נכנסין ויוצאין למצרים ולא היו יודעים שיוסף קיים וליעקב נתגלה שיוסף קיים, שנאמר "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", כי יש שבר זה הרעב, כי יש סבר זה השבע, כי יש שבר ויוסף הורד מצרימה, כי יש סבר ויוסף הוא השליט, כי יש שבר ועבדום וענו, כי יש סבר (בראשית ט"ו יד) "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (בראשית רבה וילנא) פרשת מקץ פרשה צא סימן א).

המסקנות שלנו הן ברורות:

- המכירה - מכירת יוסף, היא יסוד השבר, והתיקון שלו הוא באחדות בין כל בני יעקב.
- בתוך כל "שבר" מסתתר "סבר" גם אם עדיין אי אפשר לראות זאת, מי שיש לו חזון מבין.

בימי חנוכה אלה, הבה נתפלל שגם אנו נצא בקרוב מן המשבר מאוחדים, ונזכה לראות בקרוב גם את ה"סבר".

לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה':

לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב יי בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל יי באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ לע"נ מר משה וסרצוג ז"ל כ' בתשרי תשפ"א	לע"נ מר שמואל וגב' אסתר שמש ז"ל יי' בסיוון / כ' באב
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל יי' בחשוון תשע"ח	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר	לע"נ ר' מאיר וגב' שרה ברכפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ הרב אשר וסוזן וסרטיל ז"ל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
לע"נ מרים שטרן ע"ה נלב"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ חנה צדיק ע"ה נלב"ע י"ט בתשרי תשפ"א	לע"נ טובה גיטל בת שלמה זלמן גרינפלד ז"ל גיבורה, ניצולת שואה וצדיקה שהעמידה דור ישרים יבורך		

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, עיר
רח' ברוריה 2 ת.ת. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

הכשרת כלי פורצלן

הרב עקיבא כהנא

הגמרא בפסחים (ל ע"ב) הסתפקה כיצד יש להכשיר את ה"מאני דקוניא" לפסח. מאני דקוניא הם כלי חרס המצופים בשכבה של ציפוי, הגמרא אומרת שלא ניתן להכשיר אותם לפסח, ולעומת זאת אם השתמשו בהם ביין נסך, ניתן להכשיר אותם משום שהשימוש ביין הוא בצונן, ולא בחם. **רש"י מסביר** שמדובר בכלי חרס המצופים בשכבת עופרת. **ולעומתו רבינו תם (תוספות עבודה זרה לג ע"ב ד"ה קוניא) מסביר** שמדובר בכלי חרס שמצופים בשכבת זכוכית אבל אם מצופה בעופרת ניתן להכשיר אותו לפסח. **שולחן ערוך (תנא, כג) בהל' פסח** פסק שכלי חרס המצופה בזכוכית דינו ככלי חרס ולא כזכוכית. ונראה מדבריו שהבין כשיטת התוספות (וכך גם מדבריו בבית יוסף) שבגמרא מדובר על כלים המצופים בזכוכית.

הפרי חדש (שם) מעיר שמהרמב"ם בהל' חמץ ומצה (ה, כה) עולה שסבר כהסבר רש"י שמדובר בכלים המצופים בעופרת, ולכן יש להחמיר בהם ולא להכשיר אותם לפסח. **ובנוסף הפרי חדש** מקשה על ר"ת כיצד הוא מתיר להכשיר כלי המצופה בעופרת, משום שהוא מבין שבגמרא מדובר בכלי זכוכית, והלא זכוכית פחות בולעת מעופרת? **ולכן כתב** שמי שמקל בזה כשיטת ר"ת "ראוי לנזיפה", **וכן פסקו ה'מקור חיים' ומשנה ברורה (שם ס"ק קלח)** שאין להקל ולהגעיל כלים המצופים בעופרת. **כנסת הגדולה (קכא, הגה"ט ס"ק כו) כתב** שחומרא זו היא רק בדיני פסח שחמור ולא בטל גם באלף, ולא בדיני איסורים אחרים, שבהם ניתן להקל ולהכשיר כלי חרס מצופה בזכוכית שבלע איסור. **וכן כתב בשאילת יעב"ץ (א, סז)** שניתן להקל במקרה של בליעת איסור אחר בכלי פורצלן, משום שהוא חלק, וכדברי הכנה"ג.

בשו"ת במראה הבזק (ב, מט) נפסק להלכה כי במקרה שהשתמשו בכלי פורצלן בצונן, הרי שניתן להתיר אותם ללא הגעלה אם עברו 12 חודשים מהשימוש האחרון בדבר האסור, **ולעומת זאת** אם הכלי בלע איסור בחם, הרי שאין להקל להכשיר את הכלי בהגעלה אלא במקרה של הפסד מרובה, כגון, שהסט מאוד יקר, ויקשה על האדם קנות סט חדש, במקרה זה יש לוודא שאין בכלי הפורצלן חריצים משום שאם יש חריצים ההגעלה אינה מועילה, ואז להגעילו שלוש פעמים. **פסיקה זו מתבססת על דעת האגרות משה (ב, יורד ב, מו) שמקל** במקרה של חוזרים בתשובה בהפסד מרובה אם עברו י"ב חודש מהשימוש האחרון בכלי, משום שכל הבליעה כבר נפגמה לגמרי, ובנוסף הוא מצרף את זה שרוב השימוש בכלים אלו הוא בכלי שני, ורק יש חשש לדבר גוש חם. ובמקרה זה הוא מתיר אם מגעילים שלוש פעמים. **הרב משולם ראטה (קול מבשר א, פ) לעומתו** מתיר אך ורק אם השימוש בכלים היה כ"כלי שלישי" בלבד, אך לא אם השימוש היה בכלי שני. **הרב עובדיה יוסף (יביע אומר א, יורה דעה ו) פסק** שניתן להקל בשעת הדחק אפילו בכלי חרס בהגעלה של ג' פעמים. (ועי' בתשובות והנהגות ד, קצא שמחמיר בכך).

יש שכתבו שיתכן שיש להבדיל בין כלי הפורצלן שהיו פעם שהיו עם שכבת זכוכית ממשית על החרס, לבין רוב כלי הפורצלן שבשימוש האנשים בימינו, שהם לא מצופים בשכבה של זכוכית, אלא הם חרס צבוע עם צבע, ולכן הכלי בולע כמו כלי חרס ממש, ואין להקל ולהכשיר ע"י הגעלה בכלי כזה (עי' שיח נחום עמ' 165, שהכלים של ימינו אינם כלי פורצלן, וכן כתב בשו"ת חיי הלוי חלק ד סימן נו, אות ו).

סיכום: נחלקו הדעות מהם "מאני דקוניא" המוזכרים בגמרא, האם הם כלי חרס המצופים בעופרת או בזכוכית, מהשולחן ערוך בהל' פסח נראה שסבר כרש"י שמדובר בכלי עופרת, אמנם, משולחן ערוך בהל' יין נסך נראה שלא הכריע, שאלה זו משפיעה על השאלה האם ניתן להכשיר כלים אלו, בפועל יש להחמיר ואם כלי פורצלן נטרף יש לזרז, אולם לגבי חוזרים בתשובה התירו כמה מהאחרונים להגעיל ג' פעמים, בייחוד אם השתמשו רק בכלי שני, ואם עברו י"ב חודשים מהשימוש האחרון, אמנם, יתכן שיש להחמיר בכלי פורצלן שלנו שהם רק חרס צבוע.

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

אחריות עובד שהשאיר רכב של המעסיק מונע והרכב נגנב

'ארץ חמדה גזית' עפרה / תשרי תשפ"א / תיק 80088

דיינים: הרב עמוס ראבילן, הרב יאיר וסרטייל, הרב ישועה רטבי

המקרה בקצרה:

התובעת הינה עמותה שמפעילה סניפים ברחבי הארץ, הנתבע עבד אצל התובעת כרכז, וקיבל ממנה רכב לצרכי עבודתו. הוסכם כי הוא יוכל להשתמש ברכב גם לשימושו הפרטי, והוא השתמש ברכב לצרכיו. יום אחד הוא הגיע לנגרייה והשאיר את הרכב מונע מחוץ לנגרייה ללא השגחה, ולאחר כמה דקות הרכב נגנב. התובעת הגיעה לפשרה עם חברת הליסינג לה הרכב היה שייך לפיה התובעת תשלם רק 20,000 ₪ עבור הרכב. כעת התובעת מבקשת שהנתבע יחזיר לה את הסכום הזה. בנוסף היא דורשת ממנו פיצוי בסך 5000 ₪ עבור הציוד שהיה ברכב - מחשב נייד וטלפון נייד. לטענת התובעת יש לחייב את הנתבע בעלות מכשירים חדשים.

לטענת הנתבע אין לחברה כל תביעה כלפיו, משום שמי שחתום על החוזה מול חברת הליסינג הוא עובד אחר מטעם החברה. בנוסף אילו היה יודע שיש לשלם על הרכב במקרה של גנבתו כשהוא מונע, היה נזהר יותר. כמו כן כיון שבחוזה נכתב כי הוא חייב לשלם במקרה של תאונה רק עלות את ההשתתפות עצמית, הרי שאחריותו מוגבלת לעלות ההשתתפות העצמית גם במקרה זה, ואין אפשרות לחייבו יותר מזה (וכמו שנאמר בשו"ע חו"מ רצא, ד לגבי מפקיד שאמר לשומר שהערך של החפץ נמוך יותר). לסיום, טען הנתבע יש מנהג מדינה שהמעסיק נושא בחובות מעין אלו, ולכן על המעסיק לשאת בנזק זה.

פסק הדין: על הנתבע לשלם לתובעת עבור הנזק שנגרם לה בסך 20,000 ₪ ובנוסף עבור עלות מחשב וטלפון נייד משומשים. בית הדין ביקש מהתובעת להתחשב בנתבע ולפרוס את הסכום לתשלומים רבים ככל האפשר.

נימוקים בקצרה:

א. השארת רכב מונע ללא השגחה נחשבת לנזק

הנתבע השאיר את הרכב כשהוא מונע ולא נעול וללא השגחה. הדבר עומד בניגוד לתקנת התעבורה (ב74) שקובעת כי אסור להעמיד רכב עם מפתח ללא השגחה. ובנוסף השארת רכב ללא השגחה במקום זה נחשבת לפשיעה, משום שזה נחשב כמקום שאינו משתמר. על כך פסק נתיבות משפט (רצא, ז) שמעשה כזה נחשב ממש כנזק. בדומה לכך כתבו חידושי הר"ם (כתובות קז) ובשו"ת אגרות משה (ב, נו) שלהוציא חפץ למקום שהוא מופקר לגנבים נחשב כנזק לחפץ.
לסיכום: השארת חפץ במצב שבו הוא עלול להגנב נחשבת כנזק לחפץ.

ב. הגדרת מעמדו של הנתבע

בשולחן ערוך (חו"מ שו, א) פסק ש"אומנים שומרי שכר הם", כלומר, אדם שמקבל חפץ לתיקון במסגרת עבודתו, נחשב לשומר שכר. ישנה מחלוקת לגבי שכיר אם גם הוא נחשב לשומר שכר (סמ"ע וש"ך שם, ס"ק א). במקרה זה בו העובד השתמש ברכב לשימושו האישי, ברור שהוא נחשב לכל הדעות כשומר שכר על הרכב, משום שיש לו הנאה נוספת מהחפץ, מעבר לכך שהרכב משמש אותו לעבודה.

בכל מקרה, יש להגדיר את השארת הרכב מונע כפשיעה בשמירה, ולכן גם אילו הוא היה שומר חינוס הוא היה חייב. **אשר על כן הנתבע הוא בגדר שומר שכר, והמעשה שעשה מחייב אותו בתשלום גם אילו היה שומר חינוס.**

ג. טענת הנתבע שלא ידע שהוא אחראי לשלם יותר משיעור השתתפות עצמית

הנתבע טען שלא ידע כי הוא עלול לשלם על הרכב יותר משיעור ההשתתפות עצמית. והוא דימה זאת לדין "נתן מטבע של זהב [לשומר]", ואמר שהוא של כסף" (בבא קמא סב ע"א) לגביו נאמר בגמרא שהשומר חייב לשלם לפי שיעור האחריות שקיבל על עצמו ולא לפי הנזק בפועל.

טענת הנתבע נדחת מכמה סיבות: א. ניתן לחייב על השארת רכב מונע ולא נעול גם מדיני נזיקין, שבהם לא מתקבלת טענה זו של אי ידיעת הערך (בגמרא שם; שולחן ערוך חו"מ רצא, ד; פתחי חושן נזיקין י, כ). ב. במקרה שלפנינו הנתבע ידע מה ערך הרכב, וידע שאם תהיה פשיעה גמורה הוא יתחייב בכל הסכום. אלא שהיה סבור כי לא יגיע למצב שכזה. ג. הפטור המוזכר בגמרא שם הוא בעיקרו במקרה של הטעיה, כשהמפקיד אמר לשומר שמדובר בכלי בעל ערך אחר, ולא במקרה שבו השומר טעה מעצמו. וכפי שכתב קצות החושן (רצא, ד) יש אומרים שאם השומר ראה את החפץ הוא מתחייב במלוא ערכו. גם החולקים, כתבו שפטור רק כאשר ערך החפץ שונה ממה שנראה. לעומת זאת, כאן ערך הרכב ניכר לעין.
לפיכך, טענת הנתבע שלא ידע שיתחייב ביותר משיעור ההשתתפות העצמית נדחתה.

ד. האם יש מנהג שהמעסיק צריך לממן את הנזקים של עובדיו?

בית הדין דחה את טענת הנתבע כי יש מנהג מדינה שמעסיק סופג את ההוצאות שנגמרו עקב רשלנות עובדיו. לכאורה מנהג המדינה נובע מסעיף 13 לפקודת הנזיקין שמטיל אחריות על המעסיק לנזק שגרם עובד שלו במסגרת העבודה. אולם במקרה זה נסיעת העובד היתה לצרכים אישיים, ונעשתה ברשלנות. בכל מקרה אין ללכת אחרי דינא דמלכותא במקום שהוא נגד דין תורה.

ה. האם המעסיק צריך לנהוג לפני משורת הדין ולפטור את העובד?

המקור לפטור מנזיקין לפני משורת הדין, הוא מהסיפור בגמרא (בבא מציעא פג ע"א), שם נכתב שרב אמר לרבה בר בר חנן לשלם לפועלים ששברו חבית שלו לפני משורת הדין. וכך נפסק בשולחן ערוך (חו"מ דש, א). נתיבות המשפט (שם ס"ק א) סייג את דברי השולחן ערוך אך ורק למקרה שבו יש חשש שאנשים יימנעו מלקבל על עצמם עבודה זאת אם לא יפטרו אותם מלשלם על נזקים, כמו בעבודת סבלות. אמנם, ערוך השלחן (חו"מ שלא, ז) כתב שעל המעסיקים הישרים לקבל על עצמם את נזקי העובד.

אולם, במקרה זה בו העובד פשע והנזק אינו קטן, אין פטור על בסיס גמרא זו.

ו. שומת חפץ משומש

התובעת ביקשה לחייב את הנתבע בתשלום על מחשב נייד וטלפון נייד חדשים, זאת משום שזה הנזק שנגרם להם לטענתם. אולם, נתיבות המשפט (קמח, א) חידש שאין לחייב על נזק לחפץ, אלא אם כן מדובר בחפץ שניתן למוכרו בשוק. לעומתו הערך ש"י (חו"מ שפו) חלק על נתיבות המשפט וסבר שיש לשלם כפי ערכו של החפץ גם אם לא ניתן למוכרו.
במקרה זה אין מחלוקת, כיוון שניתן למכור ולקנות מחשבים וטלפונים ניידים משומשים, ולכן אין לחייב את המזיק ביותר ממה שהזיק.

למעבר לפסק הדין

לעי"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלב"ע סיון תשע"ט	לעי"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לעי"נ גב' לורין הופמן ז"ל	לעי"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה	לעי"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
לעי"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד				

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ב)

Lima, Peru

לימה, פרו

אייר תשנ"א

הופעה משותפת עם כמרים בוויכוח פומבי

שאלה

האם מותרת השתתפות בתכנית טלוויזיה יחד עם כומר קתולי וכומר פרוטסטנטי להסברת עיקרי היהדות והקשבה בנימוס לעיקרי הנצרות.

תשובה

ידוע לנו מן העבר על מפגשים בין רבנים וכמרים נוצריים ועל ויכוחים בענייני אמונה, אך מפגשים אלה היו מחוסר ברירה, אחר שהמלך או הפריץ היו נותנים להם חסותם, ותוצאותיה של אי-הופעה היו חמורות מאד. בימינו הבעיה שונה. ההשלכות של מפגש כזה אינן ברורות מראש, ויש בו משום סיכון: א. יהודים שיראו רב יושב ומקשיב לכומר, עלולים להורות היתר לעצמם לעשות כן אף בנסיבות אחרות¹. ב. מלאכת הוויכוח אינה פשוטה, ואף בהצגת עמדת היהדות בשוה עם זו של הנצרות בלא ויכוח עלול העניין להסתיים ח"ו בחילול כבוד ישראל ושם שמיים. ג. אין לנו עניין לשכנע נוצרים. כל ענייננו הוא לבלום את השפעתם המסיונרית על אחינו בני עמנו; כמעט כל המקרים שבגמרא על דו-שיח עם המינים הם תגובה על שאלותיהם ונסיונותיהם לנגח אותנו². על כן אין ליזום או להצטרף למפגש כזה ויש להישמט ממנו, באופן שלא יגרם חילול השם, אלא אם כן יש הכרח להסיר מעלינו טענות שוא, וגם אז יש לדקדק היטב שלא יכשל בלשונו³.

¹ בשו"ת "אגרות משה" (יו"ד ח"ג סי' מג) נשאל על מפגש של כמרים קתולים ופרוטסטנטים עם חברים מהסתדרות הרבנים וכתב "ופשוט וברור שהוא איסור חמור של אביזריהו דעבודה זרה... ולכן כל מגע ומשא עמהם אף בדברים בעלמא ועצם ההתקרבות הוא איסור"; וראה שם - שדבר זה יגרום לאחרים להתקשר עמם ולשמוע מהם, והוי כמו מסית ומדיח.
² סנהדרין (לח ע"ב) "הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס", וראה שם דוגמאות.
³ כל זה אמור כאשר אנו מצטרפים אליהם, אך אם הם באים אלינו ללמוד, עיין: תוס' (חגיגה יג ע"א ד"ה "אין מוסרין דברי תורה לעובדי כוכבים"), שאוסר ללמד תורה לגוי משום "מגיד דבריו ליעקב". תוס' (יבמות קט ע"ב ד"ה "רעה אחר רעה תבוא למקבלי גרים"), כתב שרק כאשר נראה, שבסופו של דבר יבוא לידי גיור, מותר ללמוד, כהא דהלל (שבת לא ע"א); תוס' (ב"ק לח ע"א ד"ה "קראו ושנו ושלשו") שם משמע שרק מתוך הכרח מצד המלכות לימדו לגוי או שעשו עצמם מתגיירים. בענין - אמירת רבי יוחנן (סנהדרין נט ע"א) גוי שעסק בתורה חייב מיתה, נשאל הרמב"ם האם הלכה היא? וזו תשובתו: "הלכה היא בלא ספק, ואם תהיה יד ישראל תקיפה עליהם, ימנע מתלמוד תורה עד שיתגייר. אכן אינו נהרג אם עסק וכו' ויכול ללמד המצוות לנוצרים והשכר והעונש, כי יש כמה מהם שיחזרו למוטב, והם אומרים ומוזים כי תורתנו מן השמים היא הנתונה לנו על-ידי משה רבנו ע"ה והיא כתובה אצלם בשמותה, אך לפעמים יגלו פנים שאינם כהלכה, וכמה מהם חוזרים למוטב, ואין בזה מכשול לישראל". [תשובות הרמב"ם פאר הדור סי' נ', ועיין גם מהדורת מקיצי נרדמים, בלאו, סימן קמט, ועיין "במראה הבזק" ח"א תשובה ע"ה; 22 במהדורה ראשונה].

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה
דוד בן אורה שוקרי

ניר רפאל בן רחל ברכה
ישראל עמיחי בן לאה
רבקה רינה בת גרונה נתנה
בתוך שאר חולי עם ישראל

ישראל בן רבקה
משה בן שרה הכהן
מאירה בת אסתר